

Правно - исторически факултет

2700 Благоевград, пл. „Георги Измирлиев - Македончето“
тел./факс: 073/88 66 17; <https://law.swu.bg> e-mail : admin@law.swu.bg

К О Н С П Е К Т ПО ИСТОРИЯ НА ДЪРЖАВАТА И ПРАВОТО

Тема 1

Предмет, метод, периодизация

1. Предмет и основни методи на Историята на държавата и правото.
2. Периодизация.

Тема 2

Същност и възникване на държавата и правото

3. Основни теории за възникването на държавата.
4. Типология на държавата.
5. Основни теории за възникването на правото.

Тема 3

Държава и право в Древния свят и Античността

6. Особености на държавното устройство (Древен Египет, Вавилон, Древна Индия). Законите на Хамурапи. Законите на Ману.
7. Древна Гърция: полисна организация, атинската демокрация.
8. Древен Рим: етапи в развитието на държавното устройство. Формиране на римското право.
9. Мултилинеарна еволюция на отношенията държава-религия.

Тема 4

Държавата и правото в Средновековна Европа

10. Развитие на средновековната държава и право: феодална раздробеност и правен плурализъм.
11. Същност на съсловно-представителната монархия и преход към абсолютната монархия.
12. Държавата и религията в Европа през Средновековието: цезаропапизъм и папоцезаризъм.
13. Развитие на институциите на средновековната българска държава VII-XIV в.
14. Развитие на правото в средновековната българска държава VII-XIV в.

Тема 5

Атлантическите революции и формирането на модерната конституционна държава

15. “Славната революция“ от 1688 г. - конституционната монархия в Англия.
16. Американската революция от 1766 г.: републиканизъм, демокрация, федерализъм.
17. Френската революция от 1789 г. - краят на абсолютната монархия.
18. Първата Френска република: Директорията, Консулатът - конституционни и законодателни измерения.

19. Първата Френска империя (Наполеонова Франция) – конституционни и законодателни измерения.
20. Последици за държавата и правото в Европа от „двойната революция“ - индустриалната революция в Англия и политическата революция във Франция.
21. Конституционни модели на отношенията държава-религия: лаицизъм и неутрализъм.
22. „Пролетта на народите“: революциите от 1848 г., всеобщото изборително право и политическата демокрация.

Тема 6

Държавно устройство и правна система на България до началото на XX век

23. Държавното устройство на България според Търновската конституция.
24. Развитие на България от Освобождението до края на XIX век. Режимът на пълномощията. Диктатурата на Стефан Стамболов. Личният монархически режим.
25. Изграждане на основите на национално публично и частно право в България.

Тема 7

Възход и падение на авторитаризма и тоталитаризма през „краткия XX век“ (1914-1991)

26. Криза на парламентарната демокрация. Идеите за „тотална държава“ и „корпоративна държава“.
27. Установяване на болшевишкия тоталитарен режим в Русия. Изграждане на правна система, основана на марксистко-ленинската идеология.
28. Установяване на националсоциалистическия тоталитарен режим в Германия. „Нацификация“ на правната система. Унификация (gleichschaltung).
29. Рецепция на репресивни правни модели от нацистка Германия в други държави от Европа.
30. Демократични и авторитарни тенденции и режими в България през първата половина на XX век: конституционни и законодателни измерения.
31. Налагане на съветския тоталитарен модел на държава и право в Централна и Източна Европа след Втората световна война.
32. Тоталитарната държава и право в България (1944-1989 г.).
33. Българските конституции от 1947 г. и 1971 г.
34. Демократичен конституционализъм и рационализиран парламентаризъм в Западна Европа след Втората световна война.
35. Възстановяване на конституционната демокрация в България след 1989 г.

Тема 8

Държавата и правото в началото на XXI век – проблеми, перспективи, дискусии

36. Концепцията за постсекуларното общество (по Хабермас) и съвременната държава и право.
37. Съвременни конституционни модели на отношенията държава-религия.
38. Националната държава и процесите на глобализация: конституционни и законодателни измерения.
39. Европейският съюз: „Европейски съединени щати“ или „Европа на отечествата“ - политико-правни аспекти. Правото на ЕС и националната конституционна идентичност.
40. Либерална демокрация, „постдемокрация“ и „нелиберална демокрация“ през XXI век.

Изготвил: Доц. д-р Борислав Цеков

Основна литература:

1. Ангелов, Д. История на средновековната българска държава и право. С: „Булвест 2000“, 1992.
2. Близнашки, Г. Еволюция на конституционализма. С: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2017.
3. Близнашки, Г. Формата на държавата. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2009.
4. Близнашки, Г. Конституционализъм и демокрация. С: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2009.
5. Близнашки, Г. Парламентарно право. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2017.
6. Близнашки, Г. Общо учение за конституцията. С: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2019.
7. Бобчев, Ст. История на българското право. Част I, II. Бс: Издателство „Бургас“, 1993.
8. Бройер, Щ. Държавата. Създаване, типове и организационни стадии. С: Военно издателство, 2004.
9. Бюрдо, Ж. Държавата. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2007.
10. Владикин, Л. История на Търновската конституция. С: Народна култура, 1994.
11. Влайков, Т. Личният режим у нас. С: Изток-Запад, 2013.
12. Ганев, В. Демокрация. Същност и основни начала. С: Нива, 1946.
13. Генов, Г.П. Народностна държава и международно право. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2012.
14. Генов, Г.П. Кратка политическа и дипломатическа история на Европа. С: Изд. “В.Недков“, 2012.
15. Крауч, К. Постдемокрация. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2012.
16. Лозано, М. Големите юридически системи. Въведение в европейското и извъневропейското право. С: Изток-Запад, 2018.
17. Манан, П. Смислът на нациите. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2011.
18. Манолова, М. История на новата българска държава и право. С.: Сиела, 2001.
19. Манолова, М. Парламентаризмът в България 1879-1894. С: Наука и изкуство, 1989.
20. Манолова, М. Парламентарното управление в България 1894-1012. С: Сиела, 2000.
21. Михайлова, Е. Тоталитарната държава и право в България 1944-1989. С: 2016.
22. Паев, К. Държавата от древността до модерната епоха. С: Парадигма, 2020.
23. Пантев, А. Европа между две революции 1799-1848. С: ДИ „Наука и изкуство“, 1989.
24. Пантев, А. Американската буржоазна революция 1776-1789. С: ДИ „Наука и изкуство“, 1977.
25. Ташева, Р. Френският абсолютизъм. Основи, теория, принципи. В.Търново: Фабер, 2007.
26. Токушев, Д. История на новобългарската държава и право 1878-1944. С: Сиби, 2008.
27. Торбов, Ц. История и теория на правото. С: Издателство на БАН, 1992.
28. Цеков, Б. Държава и религия: конституционни модели. Бл: УИ „Н. Рилски“, 2023.
29. Цеков, Б. Антиеврейското законодателство: правно-исторически и сравнително правен преглед. Право ли е Нюрнбергското расово законодателство. In ed. А. Танева. Антиеврейското законодателство в Европа и България. Правни изследвания, С: Център за еврейски изследвания при Философския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ и Институт за модерна политика, 2015.
30. Цеков, Б. Епизоди от конституционната история на САЩ. - В: *Studia Iuris*, 2017, № 2.
31. Файнман, Дж. М. Въведение в американското право. С: Сиела, 2012.
32. Шмит, К. Понятието за политическото. С: УИ „Св. Климент Охридски“, 2011.
33. Графский В.Г. Всеобщая история права и государства. Москва: Норма, 2007.
34. Прудников, М.Н. История государства и права зарубежных стран. Москва: Юрайт, 2013.
35. Agesta, L. *Curso de Derecho Constitucional Comparado*. Universidad de Madrid, 1980.
36. Halpérin, J.-L. *Five Legal Revolutions Since the 17th Century: An Analysis of a Global Legal History*. Springer International Publishing Switzerland, 2014.
37. Hobsbawm, E. *The Age of Revolution, 1789-1848*. New York: Vintage Books – Random House, 2006.
38. Hobsbawm, E. *The Age of Capital, 1848-1875*. London: Abacus – Little, Brown & Co, 1975.

39. Hobsbawm, E. The Age of Empire, 1875-1914. New York: Vintage Books – Random House, 1989.
40. Hobsbawm, E. Age of Extremes. The Short Twentieth Century, 1914-1991. London: Abacus – Little, Brown & Co, 1994.
41. Fukuyama, F. The origins of political order: from prehuman times to the French Revolution. NYC: Farrar, Straus & Giroux, 2011.
42. Gargarella, R. Latin American Constitutionalism, 1810-2010. Oxford University Press, 2013.
43. Grossi, P. A History of European Law. Oxford: Wiley-Blackwell, 2010.
44. Klooster, W. Revolutions in the Atlantic world: a comparative history. NY: New York University Press, 2009.
45. Letwin, S. On the History of the Idea of Law. NY: Cambridge University Press, 2005.

Допълнителна литература:

1. Ангелов, Д. Въпроси на феодализма в българските земи през XIII-XIV в. – Исторически преглед, 1960, кн. 6, 61-90.
2. Андреев, М. Ватопедската грамота и въпросите на българското феодално право. – В: Михаил Андреев. Избрани трудове. С. 2013, 375-543.
3. Андреев, М. История на българската буржоазна държава и право 1878-1917. С. 1993.
4. Андреев, М. Законъ соудный людъмъ – старобългарски правен паметник. – В: Михаил Андреев. Избрани трудове. С. 2013, 839-853.
5. Андреев, М. Към въпроса за произхода и същността на Законъ соудный людъмъ. – В: Михаил Андреев. Избрани трудове. С. 2013, 855-886.
6. Андреев, М. Към въпроса за съдебния процес според българското средновековно обичайно право. – Правна мисъл, 1976, кн. 1, 3-14.
7. Андреев, М. Римското право и славянската Еклога (За някои отклонения на славянската Еклога от римското право). – В: Михаил Андреев. Избрани трудове. С. 2013, 321-339.
8. Андреев, М., Ф. Милкова. История на българската феодална държава и право. С. 1993. Антиеврейското законодателство и неговото преодоляване (1942-1945). Сборник нормативни актове. Съст. П. Добчев. С. 2010.
9. Бакалов, Г. Средновековният български владетел. (Титулатура и инсигнии). С. 1985.
10. Билярски, И. Институциите на средновековна България. Второ българско царство XII-XIV в. С. 1998.
11. Близнашки, Г. Създаване на Търновската конституция. – В: Сборник „100 години от рождението на проф. Михаил Андреев“. С. 2011, 50-64.
12. Бобчев, С. С. Източна Румелия. Исторически поглед, устройство, законодателство и правосъдие. (Приноси към историята на българското право). С. 1924.
13. Бобчев, С. С. Сборник на българските юридически обичаи. Т. I. Пловдив 1896, Т. II. С. 1902.
14. Бобчев, С. С. Сборник на българските юридически обичаи. Част II. С. 1908.
15. Бурилкова, И. Неизвестен проект за конституция на д-р Константин Стоилов от 1879 г. – В: Известия на държавните архиви. Т. 70, 1995. С. 1997, 280-302.
16. Българско възраждане. Христоматия по история на България. Част II. Съст. Хр. Христов и Н. Генчев. С. 1969. (78-81, 106-122, 277-278, 535-541, 554-559).
17. Велев, Ал. Главни реформи на земеделското правителство. Трудовата повиност, аграрната и просветната реформа. С. 1977.
18. Генов, Г. П. Самоуправлението у нас. – История на местното самоуправление. Сборник материали. Първа част. Благоевград 2003, 48-56.
19. Гюзелев, В. Ичиргубоилите в Първата българска държава (VII-XI в.) – Год. на СУ ФИФ, т. 63, 3, 1973, 123-181.
20. Гюзелев, В. Функциите и ролята на кавхана в живота на Първата българска държава (VII-

XI в.) – Год. на СУ ФИФ, т. 60, 3, 1967, 131-159.

21. Даскалов Г. Изграждане на българската администрация и политическа система в новосвободените земи на Западна Тракия и Източна Македония (1941–1944 г.). - ВИС, 1992, бр. 6.

22. Джамбазов, М. Правосъдната система в България (1878-1944). С. 1990.

23. Манолова, М. Законодателство и реформи в общинското самоуправление 1878-1944 г. С. 1992.

24. Милкова, Ф. Българската държава и изключителното ѝ законодателство 1923-1944 г. С. 1991.

25. Милюков, П. Българската конституция. С. 2009.

26. Начева, Сн. Конституционната цивилизация и българският конституционализъм. Част първа. С. 2004.

27. Огнянов, Л. Държавно-политическата система на България 1944-1948 г. С. 1993, 128-131, 144-147, 195-199.

28. Паев, К. Търновската конституция и балканския конституционализъм през XIX век. – Правна мисъл, 2014, № 3, 3-16.

29. Петров, П. Владетел и власт във Втората българска държава. – В: България 1300. Институции и държавна традиция. Т. I. С. 1981, 161-186.

30. Петрова, Г. Български средновековни правни паметници. – ПУ „Паисий Хилендарски”, Научни трудове – Право, т. 2, кн. 7, 2001, с. 1-32.

31. Петрова, Г. Българското средновековно семейно право. – Юридически свят, 2002, кн. 1, 44-58.

32. Петрова, Г. Византийското и средновековното българско право. – В: Средновековните Балкани. Политика, религия, култура. С. 1999, 67-73.

33. Саздов, Д. Социална политика в законодателството на демократична България (1880-1912 г.). С. 2008.

34. Токушев, Д. Антиеврейското законодателство и спасяването на българските евреи. – Юридически сборник на БСУ. Т. III. Бургас 1995, 13-26.

35. Христоматия по история на България. Съст. В. Гюзелев и П. Петров. Т. 1-2. С. 1978.